

13+1 งานตามนโยบายเกษตรของรัฐบาล งานที่ต้องสร้างการรับรู้ ธัชธาวิรินทร์ สະรุโณ

ในยุคปฏิรูปประเทศ การพัฒนาจะเอานโยบายนำหน้า แปลความหมายว่า ปักธงแล้ว ตามนี้ ขอให้ช่วยกัน ผลักดันให้สำเร็จ ยิ่งกว่านั้นรัฐบาลนี้มีความแยกคางอย่างยิ่งในกลยุทธ์ คือ "top down ให้ทำตาม bottom up การสั่งการให้เอาเกษตรกรเป็นแกนขับเคลื่อนการพัฒนา"เชิญมารู้จักกัน วันละนโยบาย

นโยบายที่1. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร -ศพก.

ความเป็นมา ในปี 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีนโยบายที่ต้องการให้มีศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรในระดับชุมชนที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเกษตร ดูแลเกษตรกร และช่วยแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรต่างๆ ในพื้นที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึง จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ในระดับชุมชน อำเภอละ 1 ศูนย์ รวม 882 ศูนย์

หลักคิด “เกษตรกรพัฒนาเกษตรกรด้วยกันเองจึงจะเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน”

การขับเคลื่อนและสนับสนุน ศพก. - ใช้แนวทางประชารัฐ

วัตถุประสงค์

1) เพื่อพัฒนาศักยภาพของ ศพก. 882 ศูนย์ และศูนย์เครือข่าย ให้มีความพร้อมในการ ให้บริการ การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาด แก่เกษตรกร รวมทั้งการให้บริการทางการเกษตรด้านต่างๆ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่

2) เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนโดยมีเกษตรกรต้นแบบเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้

3) เพื่อเป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเกษตรใน

พื้นที่

เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ จำนวน 77 จังหวัด 882 อำเภอ ประกอบด้วย

1) ศูนย์หลัก ได้แก่ ศพก. อำเภอละ 1 ศูนย์ รวม 882 ศูนย์

2) ศูนย์เครือข่าย ได้แก่

2.1) ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) อำเภอละ 1 ศูนย์ รวม 882 ศูนย์

2.2) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) อำเภอละ 2 ศจช. รวม 1,764 ศูนย์

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

1) เกษตรกรที่มาร่วมเรียนรู้ที่ ศพก. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน

2) เกษตรกร องค์กรเกษตรกรสามารถเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเพื่อปรับเปลี่ยนระบบการผลิตสินค้าเกษตร ส่งผลให้มีความเข้มแข็ง และพึ่งพาตนเองได้

ข้อเสนอแนะ:

หลักคิด "จากเกษตรกร สู่ เกษตรกร farmer to farmer" ถูกนำมาใช้ในไทยนานแล้ว ก่อนหน้านี้คงได้ยินคำว่า ศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน ยุคนั้นรัฐได้ทำโครงการพัฒนาศูนย์ปราชญ์โดยให้งบประมาณที่ทั้งอาคารอบรม แปลงเรียนรู้ และมอบงานให้อบรมชาวบ้านปีละนับพันคน(มีการประเมินผลโดย สศก) การเลือกคนเป็นปราชญ์ดูเป็นคนมีความรู้ มีความเป็นผู้นำและมีผลงานเป็นที่เชื่อถือ ผมเข้าไปเยี่ยมที่พัทลุง ยังคงมีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อม แต่บรรยากาศดู เจียบเหงาไปจากเดิม

ย้อนอดีต กลยุทธ์การส่งเสริมการเกษตรของไทย

-พ.ศ. 2510 -2518 เน้นการดำเนินงานผ่านสถาบันเกษตรกรเป็นหลัก ขับเคลื่อนโดย เจ้าหน้าที่ส่งเสริม 1 คน ต้องรับผิดชอบเกษตรกรประมาณ 4,000 ครอบครัว

-พ.ศ. 2518 -2526 ใช้หลักการฝึกอบรมและเยี่ยมเยียน(Training and Visit system)

-พ.ศ. 2526 -2541ได้ปรับปรุงระบบการฝึกอบรมและเยี่ยมเยียน จนท.ส่งเสริมรับผิดชอบเกษตรกร 1000ต่อคน เยี่ยม 4 วันต่อ2สัปดาห์ เพิ่ม การทำแปลงสาธิต การทำแปลงทดสอบพืช การจัดนิทรรศการ การประกวด

-พ.ศ. 2542-2544 ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

-หลังจากนี้ก็มีพัฒนาไปเรื่อยๆ เช่น โรงเรียนเกษตรกร ...เป็นที่ทราบว่าบทบาทนักส่งเสริมเปลี่ยนไปบ้าง ตามยุคสมัย

ปรัชญาการส่งเสริมเกษตรเดิมตามหลักวิชาการในอดีตหลายสิบปีมาแล้ว คือ

การช่วยคนให้รู้จักช่วยตนเอง

(help people to help themselves) อย่างที่พูดกันกันสอนให้หาปลา ไม่ใช่ให้ปลาไปกิน

The Farmer-to-Farmer (1985) คือ การส่งเสริมการพัฒนาการเกษตร ความมั่นคงด้านอาหาร และการเติบโตทางเศรษฐกิจ เปนแนวทางการปรับปรุงเทคนิคการปฏิบัติในการพัฒนาโดย เกษตรกรทำงานเป็นทั้งนักปฏิบัติ และนักส่งเสริมในการที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการผลิตให้ดีขึ้นซึ่งมีวิธีการส่งเสริม ดังต่อไปนี้

1. อบรมเกษตรกร และวิทยากรเกษตรกร ดานการพัฒนาเทคโนโลยี การพัฒนาชุมชน การส่งเสริมและทักษะการอบรม

2. จัดการเยี่ยมเยียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ระหว่างเกษตรกร และเกษตรกรไปเยี่ยมสถาบันวิจัย

3. อำนวยความสะดวกให้เกษตรกร ในการวิจัย ทดสอบ ปรับใช้ และ ปฏิบัติตามเทคโนโลยี

4. พัฒนากลุ่มเกษตรกร ให้มีการพะปะ ประชุม วางแผน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

5. ในระดับนโยบาย ปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรเอกชนกับรัฐเพื่อให้เกิดการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน

อ่านถึงตอนนี้ ผมสรุปว่า ถ้ารัฐให้ ศพท. เป็นเครือข่ายการคิดค้นวิจัยกับ ศวพ. งานนี้ติดเขี้ยวเล็บได้คมกริบ

นโยบายที่2 ระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

ความเป็นมา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลยะ) ได้มอบนโยบาย เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2558 เน้นให้ความสำคัญในเรื่องการลดต้นทุนการผลิต โดยการรวมแปลงการผลิตของเกษตรกรเป็นแปลงใหญ่ เพื่อก่อให้เกิดกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตตามที่กำหนด และสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

หลักการของแปลงใหญ่รัฐบาล คือ

-การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต อาทิ ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ ผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน ตรงตามความต้องการของตลาด

-มีการผลิตร่วมกันเป็นกลุ่ม

-มีการเชื่อมโยงกับตลาดเพื่อบริหารจัดการให้เกิดสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานของสินค้า

-แก้ปัญหาเรื่องสินค้าล้นตลาดและราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ

วัตถุประสงค์

1) เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มและบริหารจัดการร่วมกัน เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่าย โดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน

2) เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน ภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

เป้าหมาย

1,512 แปลง ประกอบด้วย

1) แปลงเดิม (ปี2559) 600 แปลง

2) แปลงใหม่ (ปี 2560) 400 แปลง

3) แปลงเตรียมการ (ปี2561) 512 แปลง

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1) เกษตรกร มีความสามารถในการบริหารจัดการเทคโนโลยี มีรายได้เพิ่มและมั่นคง และมีตลาดสินค้าเกษตรที่แน่นอน

2) ภาครัฐ มีการบริหารงาน เงิน และคน อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดสมดุลของอุปสงค์และอุปทาน ความสามารถในการแข่งขันภาคเกษตร

3) ภาคเอกชน มีแหล่งซื้อสินค้าที่แน่นอนทั้งปริมาณและคุณภาพ เป็นธุรกิจเพื่อช่วยเหลือสังคม (Social Business) ได้รับชื่อเสียงในฐานะเป็นองค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

ข้อเสนอแนะ:

หลักวิชาการที่น่าสนใจ: ที่เรามักเข้าใจกันทั่วไปว่า แปลงใหญ่ ใช้หลักวิชาการของการสหกรณ์ และตำราต่างประเทศคือ Economies of scale หาอ่านดูพบข้อเขียน ของ ดร.ต๋นย ปัตตพงศ์ จึงได้ความรู้ใหม่เพิ่มมา คือ

Economies of scale: ประหยัดต่อขนาดการผลิต คือ การที่มีต้นทุนต่อหน่วยลดต่ำลงจากปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้นถึงระดับหนึ่ง ซึ่งมักจะใช้กับการคิดต้นทุนจากการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรหรือต้นทุนคงที่...จากคำอธิบายเมื่อมาดูแลแปลงใหญ่ ก็มีกลยุทธ์จัดการต้นทุนคงที่ เช่นด้านโครงสร้างพื้นฐาน แต่ดูๆแปลงใหญ่เรายังมีมากกว่านั้น จึงค้นต่อ พบอีก 1 คำ คือ

economies of scope: หมายถึงการลดลงในต้นทุนรวมอันเป็นผลจากการที่หน่วยการผลิตตั้งแต่สองหน่วยขึ้นไปมีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เช่น บุคลากร, เทคโนโลยี, เครื่องจักร, กระบวนการผลิต, ช่องทางการจำหน่าย มีการแลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านให้แก่กันและกัน หรือเป็นการใช้ทรัพยากรเดิมเพื่อผลิตสินค้าเพิ่มขึ้นอีกชนิดหนึ่ง

ฟังก์ชันใกล้เคียงหลักแปลงใหญ่ของเรา เมื่อมารวมกันแล้วมีการแชร์ทรัพยากรกัน ผลลัพธ์ต่อทุกรายก็ดีขึ้น เป็นไปตามหลักวิชาการ แปลงใหญ่ตามหลักดังกล่าวนี้บรรลุผลได้จริง ถ้าสามารถขับเคลื่อนให้สำเร็จตามหลักวิชาการ และขออย่าอีกที่ว่า ในยุคปฏิรูปประเทศ การพัฒนาจะเอานโยบายนำหน้า แปลงความหมายว่า ปักธงแล้ว ตามนี้ ขอให้ช่วยกันผลักดันให้สำเร็จ ยิ่งกว่านั้นรัฐบาลนี้มีความแยกคางอย่างยิ่งในกลยุทธ์ คือ "top down ให้ทำตาม bottom up การสั่งการให้อาเภตรกรเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนการพัฒนา" ความยั่งยืนก็อยู่ไม่ไกล

นโยบายที่3 การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map)

ความเป็นมา การผลิตมีปัญหาผลผลิตต่ำ ต้นทุนสูง สินค้าล้นตลาด จึงต้องบริหารจัดการจัดการพื้นที่ให้เหมาะสมตามศักยภาพ

Zoning การกำหนดเขตการผลิตสินค้าที่เหมาะสมกับพื้นที่

Agri-Map แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก

เป้าหมาย

ปรับเปลี่ยนพื้นที่ไม่เหมาะสม 6 ล้านไร่ ในระยะเวลา 20 ปี (2560-2579) 2560-2564 มีเป้าหมาย 1.5 ล้านไร่ ปี 2560 3 แสนไร่

การดำเนินงาน

กรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลัก กรมอื่นๆเป็นหน่วยงานสนับสนุน

คัดกรองเกษตรกรออกเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้ Agri-Map เป็นเครื่องมือ ดังนี้

1) เกษตรกรที่ทำการผลิตสินค้าเหมาะสมกับพื้นที่การเกษตรของตนเอง และ

2) เกษตรกรที่ผลิตสินค้าไม่เหมาะสม โดย

เกษตรกรกลุ่มที่ 1) จะได้รับการสนับสนุนให้เข้าร่วมโครงการ ศพก. เพื่อเข้ารับการอบรมถ่ายทอดความรู้ นำไปสู่การผลิตร่วมกันแบบแปลงใหญ่

เกษตรกรกลุ่มที่ 2) จะได้รับการสนับสนุนให้เข้าร่วมโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตสินค้าที่เหมาะสมกับพื้นที่

เป้าหมาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดความเสี่ยง และมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

S1 เหมาะสมสูง - ไม่มีข้อจำกัด

S2 เหมาะสมปานกลาง - มีข้อจำกัดเล็กน้อยแก้ไขได้

S3 เหมาะสมเล็กน้อย - มีข้อจำกัดที่แก้ไขได้ยาก ต้องลงทุนสูง

N ไม่เหมาะสม - มีข้อจำกัดที่แก้ไขไม่ได้ หรือต้องลงทุนสูงมาก

.....

ข้อเสนอแนะ:

องค์ประกอบการตัดสินใจ

1. กายภาพพื้นที่ กับความเหมาะสมกับสินค้าและศักยภาพการผลิต เช่นดิน น้ำ อากาศ สภาพพื้นที่ เป็นต้น

ประเด็นนี้มีระบุไว้ในแผนที่ zoning

2. สิ้นค้ากับตลาดสินค้า

3. สังคมเกษตร เช่น ความรู้ความชำนาญ วิธีชีวิตวิถีชุมชน ความสามารถในการลงทุน แรงงาน เป็นต้น

นโยบายที่4 เกษตรทฤษฎีใหม่

ความเป็นมา กระทรวงเกษตร ได้จัดทำโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ขึ้นเพื่อถวายแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยส่งเสริมให้เกษตรกรที่มีความสมัครใจจาก 882 อำเภอ รวมทั้งสิ้น 70,000 ราย ได้น้อมนำหลักทฤษฎีใหม่ ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสม ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกรตามภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่

ความมุ่งหวัง จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ อันเกิดจากการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยการสร้างอาชีพอย่างเหมาะสมกับทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า

วัตถุประสงค์

เพื่อถวายแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรนำแนวทางทฤษฎีใหม่มาปรับใช้

เพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น สามารถลดรายจ่ายในครัวเรือนและมีรายได้เสริม

เป้าหมาย

คัดเลือกเกษตรกรที่มีความสมัครใจ และมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพื้นที่ 882 อำเภอ จำนวน 70,000 ราย

การดำเนินงาน

การเตรียมการบริหารจัดการ การคัดเลือกพื้นที่และเกษตรกร การให้องค์ความรู้เชิงปฏิบัติการ การสนับสนุนปัจจัยการผลิต และการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มเกษตรกรมีความพร้อมมาก กลุ่มเกษตรกรมีความพร้อมปานกลาง และกลุ่มเกษตรกรมีความพร้อมโดยใช้ “โครงการ 5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง” ประกอบด้วย เกษตรกร ภาครัฐ ปราชญ์เกษตร/เกษตรกรต้นแบบ/ศพก. ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) เกษตรทฤษฎีใหม่ ได้นำไปปฏิบัติจริงอย่างแพร่หลายในทุกภูมิภาคของประเทศไทย

2) เกษตรกรได้รับความรู้ สามารถปรับเปลี่ยนแนวคิดและรูปแบบในการทำมาหากิน การประกอบอาชีพให้มีศักยภาพในการพึ่งพาตนเอง โดยสามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับตนเองและครอบครัว

ข้อเสนอแนะ:

หลักพระราชดำริ(โดยมูลนิธิชัยพัฒนา)

1. เป็นระบบการผลิตแบบพอเพียง ที่เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ในระดับที่ประหยัดก่อน ทั้งนี้ชุมชนต้องมีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2. เนื่องจากข้าวเป็นปัจจัยหลักที่ทุกครัวเรือนจะต้องบริโภค ดังนั้น จึงจะทำให้มีข้าวพอกินตลอดปี

3. ต้องมีน้ำเพื่อการเพาะปลูกสำรองไว้ใช้ในฤดูแล้ง 1,000 ลูกบาศก์เมตร ต่อการเพาะปลูก 1 ไร่
 4. อัตราส่วนหลักการแบ่งพื้นที่ 30-30-30-10 เป็นโดยประมาณเท่านั้น สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมโดยขึ้นอยู่กับสภาพของพื้นที่ ดิน ปริมาณน้ำฝนและสภาพแวดล้อม
- ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สอง เกษตรกรรวมพลังกันในรูป กลุ่ม หรือ สหกรณ์ ร่วมแรง ร่วมใจกันดำเนินการในด้าน
- การผลิต (พันธุ์พืช เตรียมดิน ซลประทาน ฯลฯ)
 - การตลาด (ลานตากข้าว ยุ้ง เครื่องสีข้าว การจำหน่ายผลผลิต)
 - ความเป็นอยู่(กะปิ น้ำปลา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ)
 - สวัสดิการ (สาธารณสุข เงินกู้)
 - การศึกษา (โรงเรียน ทุนการศึกษา)
 - สังคมและศาสนา

ทฤษฎีใหม่ ขั้น ที่สาม ติดต่อประสานงาน เพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร หรือบริษัท ห้างร้าน เอกชน มาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ

- ในรายเกษตรกรยากจน รัฐต้องลงทุนการสร้างแหล่งน้ำให้มีน้ำต้องเพียงพอ และใช้อย่างมีประสิทธิภาพ
- วางแผนการกำหนดกิจกรรม ให้เกิดการใช้ทรัพยากรฟาร์มที่ได้ประโยชน์สูงสุด ทั้ง แรงงาน ทุน การใช้ที่ดิน เครื่องมือ การปรับพื้นที่สามารถแก้ปัญหาที่จะเกิดจากน้ำท่วมได้ วางแผนการผลิตที่ให้ประโยชน์รายวัน รายเดือน รายปี
- เพิ่มความรู้อยู่เสมอ เชื่อมโยงเครือข่ายกับในชุมชน กับภายนอก และกับสถาบันต่างๆ

นโยบายที่5 เกษตรอินทรีย์

วัตถุประสงค์

เพื่อเพิ่มพื้นที่และปริมาณการผลิต เพิ่มมูลค่าของผลิตผล ผลิตภัณฑ์ สินค้าและบริการ เพิ่มการค้าและการบริโภคในประเทศ เพื่อให้มาตรฐานและระบบการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค

เป้าหมาย: พื้นที่เกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น

การดำเนินงาน: มี 6 มาตรการ ดังนี้

- 1) เตรียมความพร้อม และให้ความรู้ เจ้าหน้าที่และเกษตรกร
 - 2) ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ : เช่น ในพื้นที่แปลงใหญ่ต้นแบบ/แปลงทั่วไป สร้างต้นแบบโรงปุ๋ยอินทรีย์ เต็มอากาศ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ สัตว์น้ำอินทรีย์ ไก่อินทรีย์ พัฒนาการเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ สนับสนุนปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกร
 - 3) ส่งเสริมการรับรองมาตรฐาน
 - 4) การพัฒนาต่อยอดการผลิต การแปรรูปสู่การตลาด เชื่อมโยงตลาดและสร้างความเชื่อมั่น
 - 5) การสร้างความรู้ความเข้าใจ สื่อสารประชาสัมพันธ์ ให้เกษตรกรผู้ผลิตและผู้บริโภค
 - 6) การติดตามประเมินผลการพัฒนา
- ผลที่คาดว่าจะได้รับ
- 1) เกษตรกร และเจ้าหน้าที่ มีความรู้ความเข้าใจถึงประโยชน์ของเกษตรอินทรีย์

- 2) พื้นที่การผลิต ปริมาณ และมูลค่าของสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น
- 3) ยกระดับการพัฒนาให้มีระบบการตรวจสอบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทยให้เทียบเท่ากับมาตรฐานในระดับภูมิภาคหรือระดับสากล
- 4) ผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศยอมรับในมาตรฐานและระบบการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย

ข้อเสนอแนะ...แก่ที่ค่อขวด....

เกษตรอินทรีย์ส่งเสริมกันมานาน แม้เติบโตมาช้า แต่ก็กำลังมีอนาคต มีประเด็นที่ข้อเสนอเพียง 3 เรื่องคือ ตลาด ชุมชน และเทคโนโลยี

1. แก่ที่ตลาดอินทรีย์ ให้มีจริงภายในอำเภอ ในจังหวัด

ประเด็นนี้สำคัญที่ 1 เมื่อไม่มีที่ขาย ผู้ผลิตก็ไม่ผลิต ธรรมดาๆ "เกษตรกรไทยทำได้หมดถ้าสดชื่น" ตลาดนิทรรศการแบบบูทวาบไม่สร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ผลิตมากพอเพราะการเกษตรต้องวางแผนและต้องใช้เวลา มีพื้นที่ที่จะก้าวกระโดดสู่อินทรีย์จำนวนมากในเกษตรกรรายย่อยที่มีพฤติกรรมการผลิตแบบกึ่งการค้า กลุ่มนี้ทำเกษตรผสมผสาน มีทางเลือกหลายอย่าง ไม่นิยมสารเคมี ใช้หลัก low input เกษตรต้นทุนต่ำ ใส่เคมีน้อย ตลาดมี...สินค้ามา

2. แก่ที่สร้าง"ชุมชนอินทรีย์ของเกษตรกรรายย่อย" อินทรีย์ทำเดี่ยวๆติดเรื่องพื้นที่กันชนป้องกันการปนเปื้อนจากเคมีของแปลงข้างเคียง ติดเรื่องแมลงมารุมกินโต๊ะเพราะไม่ใช้ยาเคมีปราบ จึงต้องวงพื้นที่เป็นชุมชน และที่ต้องผลักดันให้เกิด คือ ด้านการพัฒนาความอุดมสมบูรณ์ของดินและน้ำอย่างจริงจังเป็นรูปธรรม เช่น ลองนิกภาพ ในทุ่งนาในสวน ในไร่ มองไปทางไหนก็เห็นเต็มไปด้วยปุ๋ยหมักกองโตๆไว้พร้อมใช้ และมีน้ำสมบูรณ์ทุกสวน

3. แก่ที่"หาเทคโนโลยีขั้นสูง 4.0 สำหรับเกษตรกรกลุ่ม super smart farmers" เขาคือ "มือใหม่ที่หัวใจเกษตร" หรือมือเก่า ซึ่งพร้อมลงทุนระดับสูงหลักแสนหลักล้าน มีระดับการศึกษาดี หาดตลาดเก่ง แต่ขาดเทคโนโลยี เรื่องนี้ต้องวิจัยช่วย

นโยบายที่ 6 Smart Farmer

ความเป็นมา

เกษตรกรปราดเปรี๊อง (Smart Farmer) คือเกษตรกรที่มีความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร มีความรอบรู้ในระบบการผลิตด้านการเกษตรแต่ละสาขา มีความสามารถในการวิเคราะห์ เชื่อมโยง และบริหารจัดการการผลิตและการตลาด โดยใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ คำนึงถึงคุณภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภค สังคม และสิ่งแวดล้อม การดำเนินงาน

- 1) เตรียมการ ตั้งคณะกรรมการ ประชุมชี้แจง จัดทำแผน จัดทำคู่มือ
- 2) วิเคราะห์ศักยภาพ สำรวจและคัดกรอง
- 3) พัฒนาศักยภาพ อบรม/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษาดูงาน ยกระดับความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการ ส่งเสริมแผนการผลิต สนับสนุนองค์ความรู้เทคโนโลยีและแหล่งทุน
- 4) พัฒนาระบบฐานข้อมูล (www.thaismartfarmer.com) รวบรวมองค์ความรู้
- 5) สนับสนุนการรวมกลุ่มและเชื่อมโยงเครือข่าย กลุ่มแปลงใหญ่ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ผ่านกลไก ศพก.

เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน เชื่อมโยงเครือข่ายภาคี

6) ติดตาม ประเมินผล

การพัฒนาเกษตรกร

1) สำรวจและคัดกรองเกษตรกร/วิเคราะห์ศักยภาพของเกษตรกรก่อนการพัฒนา

2) อบรม/แลกเปลี่ยนความรู้

3) ศึกษาดูงาน

การสร้างความเข้มแข็ง

1) พัฒนา Smart Farmer ต้นแบบ

2) สัมมนาเพื่อขยายผล Smart Farmer ต้นแบบ

3) สัมมนาเครือข่าย Smart Farmer

4) ยกย่องเกษตรกรที่มีความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการ

5) ส่งเสริมให้เกษตรกรมีแผนการผลิตรายบุคคล 6) สนับสนุนองค์ความรู้ เทคโนโลยี และแหล่งทุน
ผลลัพธ์

1) เกษตรกรนำแผนพัฒนาไปปรับใช้เพื่อพัฒนาอาชีพด้านการเกษตรของตนเองได้

2) เกษตรกรได้รับการพัฒนาเป็น Smart Farmer และ Smart Farmer ต้นแบบ สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีการวางแผนการผลิตที่มีประสิทธิภาพ สอดรับกับพื้นที่และสินค้า ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพ มุ่งสู่การเป็น Smart Product

3) เกิดเครือข่ายเกษตรกรผู้นำศูนย์เครือข่ายและ Smart Farmer ต้นแบบ ในทุกระดับ เป็นต้นแบบให้เพื่อนเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

.....

ข้อเสนอแนะ:

เขาจำแนกเกษตรกรตามการยอมรับนวัตกรรมกัน 6 ประเภท หรืออีกนัยหนึ่งความพร้อมการจะยกระดับให้เป็น smart farmer

-หัวใจสู้: จะยอมรับและปฏิบัติทันที มีอยู่ 2.5% ใช้เทคโนโลยี 4.0 เป็น SF โดยธรรมชาติ

-ขอดูท่าที: รีรอแต่ไม่กล้าเสี่ยง มีอยู่ 13.5% ใช้เทคโนโลยี 4.0 ได้ แต่ต้องปรับให้ง่าย ต้องจัดกระบวนการพัฒนาเพื่อเป็น SF

-เบิ่งตาลังเล: เชื่อกครั้งไม่เชื่อกครั้ง ไม่มั่นใจ มีอยู่ 34.0% ใช้เทคโนโลยี ง่าย ๆ สะดวก ๆ จะป็นเป็น SF ต้องออกแรงเยอะและคาดหวังยากหน่อย

-หันเหหัวดี: ไม่เชื่อ ออกแนวต้าน มีอยู่ 34.0% ใช้เทคโนโลยี ง่าย ๆ สะดวก ๆ ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง ออกแนวต้าน SF

-งอมือจับเจ้า: ไม่เอา ไม่สน มีอยู่ 13.5% ใช้วิธีเดิมๆ เอาที่สบายใจ

-ไม่เอาไหนเลย: ไม่มาอยู่กับวงการ มีอยู่ 2.5% ไม่ต้องชวนลูง

นโยบายที่ 7 Smart Officer

Smart Officer คือบุคลากรกระทรวงเกษตรฯ เป็นส่วนขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม เป็นคลังสมอง ของกระทรวง เป็นเพื่อนคู่คิดให้กับเกษตรกรที่มีประสิทธิภาพ

วิธีการพัฒนา Smart Officer

จัดอบรม

หมวดที่ 1 นโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวง แนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย

หมวดที่ 2 การพัฒนาผู้นำยุคใหม่ การสร้างและพัฒนาเครือข่ายในการทำงาน

หมวดที่ 3 ปลูกฝังอุดมการณ์ และสร้างจิตสำนึกการเป็นข้าราชการที่ดี

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจบทบาทผู้นำยุคใหม่ที่ทันสมัย และมีจิตสำนึกการเป็นข้าราชการที่ดี และปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ ทักษะที่สร้างสรรค์และเป็นแบบอย่างที่ดี

Smart Officer มีสมรรถนะความสามารถ 7 ลักษณะ ได้แก่ 1) ความเชี่ยวชาญ/ความรู้/ภาษา 2) ภาวะผู้นำ/คุณธรรม/จริยธรรม 3) จิตอาสา/บริการ 4) ความรับผิดชอบ/ซื่อสัตย์สุจริต 5) ทำงานเป็นทีม 6) เก่งคิด/เก่งปฏิบัติ และ 7) ประยุกต์ใช้ความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้

ข้อเสนอแนะ:

ทัศนคติ คือปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการกระทำที่คาดหวัง "ใจมา ปัญญาเกิด การกระทำดีก็เกิด"

ทัศนคติ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ความเชื่อ=ต้องสร้างความรู้

ความชอบ=ต้องสร้างแรงดึงดูด

การกระทำ=ต้องสร้างแรงจูงใจ

ความรู้ดี+ทัศนคติดี= ทุ่มเท

ความรู้ดี+ทัศนคติไม่ดี=เกียร์ว่าง

ความรู้ไม่ดี+ทัศนคติดี=ชวนชวาย

ความรู้ดี+ทัศนคติดี+มีเครื่องมือ=สำเร็จ

เจมส์บอนด์ ทำภารกิจจนสำเร็จเพราะ คนเก่ง มีทัศนคติที่ดี และมีเครื่องมือที่ทันสมัย

smart officer นอกจากอบรมเพิ่มความรู้แล้ว อย่าลืมการสร้างทัศนคติที่ดี และจัดหาเครื่องมือให้เหมาะสม

นโยบายที่ 8 ธนาคารลินค้าเกษตร

ธนาคารจะรับฝากและถอนสินค้าเกษตรหรือ ยืมและส่งคืน ฝากไว้ เพื่อชะลอสินค้าเข้าสู่ตลาดในฤดูกาลผลิตที่ผลผลิตมีมากกว่าราคาต่ำก็นำมาฝาก เมื่อสินค้าเกษตรมีราคาดีขึ้น จึงถอนออกขายสู่ตลาด

ปัจจุบันมี 6 หน่วยงาน คือ

1. กรมส่งเสริมสหกรณ์ - ธนาคารโคนมทดแทนฝูง - ธนาคารข้าว
2. กรมการข้าว - ธนาคารเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน

3. กรมพัฒนาที่ดิน - ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
4. กรมปศุสัตว์ - ธนาคารโค - กระบือ
5. กรมประมง - ธนาคารพันธุ์ปลา
6. กรมหม่อนไหม - ธนาคารหม่อนไหม

ดำเนินการในช่วงฤดูการผลิต ของแต่ละสินค้าเกษตร

นายธีรภัทร ประยูรสิทธิ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เปิดเผยว่า ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์คัดเลือกสหกรณ์ต้นแบบ 12 แห่ง ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมัก 13,150 ตัน ใช้ในการบำรุงดินในพื้นที่ 6,577 ไร่ ผลิตน้ำหมักชีวภาพ 714,200 ลิตร ใช้ในพื้นที่ 15,710 ไร่ และผลิตปุ๋ยพืชสด 466 ตัน ใช้ในพื้นที่ 58,250 ไร่ สำหรับธนาคารโค-กระบือ มอบสิทธิ์ให้เกษตรกร 5,000 ราย จำนวน 109,000 ตัว ขณะนี้ได้ดำเนินการมอบสิทธิ์บริหารจัดการโค-กระบือไปแล้ว 7,880 ราย ธนาคารเมล็ดพันธุ์ข้าว สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าว ตั้งต้นให้ชุมชนละ 5 ตัน รวม 100 ตัน (http://m.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1473232424)

นโยบายที่ 9 ยกระดับสหกรณ์ให้เข้มแข็ง

กระทรวงเกษตรฯ แบ่งระดับความเข้มแข็งของสหกรณ์เป็น 4 ชั้น ใช้เกณฑ์ การบริการสมาชิก การทำธุรกิจ การควบคุมภายใน และข้อบกพร่อง เช่น ชั้น 1 ดีที่สุดคือ มีความสามารถในการบริการสมาชิกได้มากกว่า 70% และมีประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจอยู่ในระดับมาตรฐานขึ้นไป มีชั้นคุณภาพการควบคุมภายในดีถึงดีมาก และไม่มีข้อบกพร่องจากการดำเนินงาน และ ชั้น 4 เป็นสหกรณ์ที่นายทะเบียนสหกรณ์สั่งเลิกกิจการแล้ว อยู่ในระหว่างการชำระบัญชี

จากจำนวนสหกรณ์ปี 58 จำนวน 8,230 แห่ง แผนสิ้นสุดปีงบประมาณ 60 ตั้งเป้าจะให้มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

- ชั้น 1 เพิ่มจาก 2,252 เป็น 4,629 แห่ง (65%)
- ชั้น 2 จาก 4,102 เหลือ 2,173 แห่ง (30%)
- ชั้น 3 จาก 788 เหลือ 340 แห่ง (5%)
- ชั้น 4 มีการชำระบัญชีเสร็จสิ้นทั้งหมด 1,088 แห่ง

ข้อเสนอแนะ:

หลักการสหกรณ์เป็นเรื่องที่ดีมากๆ แต่การดำเนินงานก็ติดกับดักหลายอย่างตามที่เป็นข่าวตั้งแต่ในสหกรณ์ การเกษตร ก็ยังมีตัวอย่างที่ดี เช่น สหกรณ์ดีเด่นแห่งชาติ 2559 สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคขุนในเขตปฏิรูปที่ดินปางศิลาทอง จ.กำแพงเพชร อีกตัวอย่างคือ สหกรณ์การเกษตรท่าวังผาจักัด จังหวัดน่าน สหกรณ์รางวัลดีเด่นแห่งชาติสูงสุดถึง 3 ปี เขาคิดและทำแบบไหน? มาดูกัน

-นโยบายของสหกรณ์ท่าวังผา

1. ขยายการรับสมาชิกใหม่ ทุกอำเภอ
2. ส่งเสริมการระดมทุน
3. ลดดอกเบี้ยเงินกู้ เพิ่มวงเงินกู้ให้กับสมาชิก
4. ส่งเสริมและฟื้นฟูอาชีพ และทำแบบครบวงจร

5 ขยายธุรกิจบริการ การตลาด และแปรรูป

6. ส่งเสริมอาชีพ และพัฒนาอาชีพเสริม

7. ให้การช่วยเหลือด้านสวัสดิการต่าง ๆ

8. นำระบบการบริหารงานยุคใหม่เข้ามาใช้ในองค์กร และการติดตามประเมินผล บริหารธุรกิจ ทำแบบครบวงจร มีกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวทาง Coso Enterprise Risk Management (COSO ERM)

-สมาชิกทั้งสิ้น 6,321 คน 39 กลุ่ม 59 หมู่บ้าน ในท้องที่ 9 ตำบล

-สินทรัพย์ 373.9 ล้านบาท ที่เป็นเครื่องมือช่วยเกษตรกร เช่น ฉางเอนกประสงค์ ขนาด 1000 เกวียน โกดังเก็บสินค้า สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง ร้านค้า Q-Shop ตลาดนัดสินค้าชุมชน ร้านค้าสาขา รถยนต์บรรทุกน้ำมันฯ รถบรรทุก เครื่องตัดเกรดส้มเขียวหวาน เครื่องตัดเกรดลำไย โรงคองผลิตผลการเกษตร อุปกรณ์ตลาดกลางผลิตผลการเกษตรประจำตำบล ฉาง ลานตาก จุดตรวจสอบ เครื่องชั่ง อาคารตลาดนัดสินค้าชุมชนขนาดใหญ่ ห้องแถวสำหรับเช่าจำหน่ายสินค้า อาคารพาณิชย์ เครื่องอบลดความชื้นข้าวโพด โรงงานผลิตปุ๋ยอินทรีย์ - ชีวภาพ , ปุ๋ยหมัก โรงผสมอาหารสัตว์ รถโฟล์คลิฟท์ รถตักถ้อย่าง เป็นต้น

สหกรณ์ ก็เสมือนเมืองๆหนึ่ง ประชากรสหกรณ์สามารถใช้บริหารเมืองได้ และหลักบริหารจัดการเมืองที่ดีก็นำไปบริหารสหกรณ์ได้

th 4.0 ความท้าทายคือการทำเมืองสหกรณ์ในอนาคต ถ้าทำได้ความอยู่ดีมีสุขของพลเมืองก็ยั่งยืน

นโยบายที่ 10 การผลิตข้าวครบวงจร

ปัญหาที่จะได้รับการแก้ไขในแผนงานข้าว

1. อุปสงค์สอดคล้องกับอุปทานข้าว
2. สร้างความเป็นธรรม เช่น ข้าวตันถูกลงความขึ้นสูง/ราคาต่ำ การปรับปรุงคุณภาพข้าว ชาวนาถูกเอารัดเอาเปรียบเรื่องเครื่องชั่ง เครื่องวัดความชื้น สถาบันเกษตรกรไม่มีความแข็งแรง ขาดอำนาจในการต่อรอง
3. เรื่องมาตรฐาน ข้าวหอมมะลิไทยมีมาตรฐานเดียว ทำให้เป็นอุปสรรคในการแข่งขันในต่างประเทศ ขาดการกำหนดมาตรฐานข้าวสีและข้าวชนิดอื่นๆ สร้างความสับสนในตลาด โรงสีข้าวยังต้องพัฒนามาตรฐานให้เป็นสากล เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลกได้ เช่น GMP/HACCP การสร้างมาตรฐานของโรงสีและผู้ส่งออก
4. ข้อมูลข่าวสาร ที่เกิดความสับสน การเข้าถึงข้อมูลมีไม่เท่าเทียมทำให้ความสามารถในการแข่งขันต่ำ ขาดข้อมูลการเชื่อมโยงราคาข้าวในแต่ละช่วงโซ่อุปทานและชาวนายังขาดความเข้าใจในระบบข้อมูลข้าว
5. การจัดการที่ไม่ดีพอ เช่น พันธุ์ข้าวยังไม่ทั่วถึง การบริหารจัดการนาแปลงใหญ่ รถเกี่ยวนาข้าว เครื่องจักรกลการผลิต ค่าเช่าที่นา
6. นวัตกรรมสินค้าข้าว ที่ซื้อขายในตลาดกว่า 90 % เป็นสินค้า Commodity ซึ่งการแข่งขันสูง แต่ความสามารถในการแข่งขันต่ำ ไม่มีการสร้างมูลค่าเพิ่ม งานวิจัยมีปัญหาเรื่องการทำเป็นธุรกิจและอุตสาหกรรม สินค้านวัตกรรมผลิตไม่คงที่เนื่องจากวัตถุดิบไม่มากพอ

วิธีการ บูรณาการหลายหน่วยงาน ได้แก่ พณ. กษ. มท. ธ.ก.ส. GISTDA สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย สมาคมค้าข้าวไทย สมาคมผู้ประกอบการข้าวถุงไทย สมาคมโรงสีข้าวไทย สมาคมชาวนา สมาคมรถเกี่ยว ชาวนารุ่นใหม่ เพื่อจัดทำแผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การกำหนดอุปสงค์และอุปทาน โดยกำหนดการปลูกข้าวตามความต้องการในรอบที่ 1 และรอบที่ 2

แยกชนิดและจังหวัด (ข้าวหอมมะลิ ข้าวปทุมธานี ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว ข้าวอื่นๆ)

ส่วนที่ 2 ช่วงการผลิต โดย การวางแผนการเพาะปลูกข้าว การขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว การจัดการปัจจัยการผลิตข้าว การลดต้นทุนการผลิตข้าว การประกันภัยพืชผล การปรับเปลี่ยนการปลูกข้าวไปปลูกพืชที่หลากหลาย การวิจัยและพัฒนาพันธุ์ข้าว การพัฒนาชาวนารุ่นใหม่

ส่วนที่ 3 ช่วงการเก็บเกี่ยวและหลังเก็บเกี่ยว โดยการสนับสนุนและบริหารจัดการเครื่องจักรการเกษตร เพิ่มประสิทธิภาพและมาตรฐานโรงสี และพัฒนา/ส่งเสริมการผลิตข้าวคุณภาพ Q ครบวงจรเพิ่มมูลค่าเพิ่ม

ส่วนที่ 4 การตลาดภายในประเทศ โดยมาตรการชะลอผลผลิตออกสู่ตลาดเพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลไกตลาดสร้างความเป็นธรรมทางการค้า จัดทำและทบทวนมาตรฐานข้าวหอมมะลิ การวิจัยและพัฒนา

ส่วนที่ 5 การตลาดต่างประเทศ โดยการเจรจาตลาดต่างประเทศ ส่งเสริมภาพลักษณ์และประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้และขยายตลาดข้าวคุณลักษณะเฉพาะ

ข้อเสนอแนะ:

รับวันพืชมงคล ปี2560 ปฐมแห่งมหามงคลของชาวนาและชาวเกษตรในแผ่นดินแห่งพระมหากษัตริย์พระองค์ใหม่ รัชกาลที่ 10 ทรงพระเจริญ

ข้าว ชาวนา ประเทศไทย อดีตปัจจุบันอนาคต

-ไทยตั้งในเขตลุ่มน้ำ เหมาะสมดีที่สุดในการปลูกข้าว

"จะเปลี่ยนข้าว ต้องปรับชุดพื้นที่ใหม่ หรือรอให้หมดสภาพนาข้าว(ทำนาไม่ได้แล้ว)แล้วจึงเปลี่ยนไปเป็นพืชอื่น"

-ยุคข้าวยากหมากแพง ข้าวขาด ข้าวมีน้อย ข้าวแพงวิกฤตธรรมชาติ วิกฤตสงคราม รัฐจะเลือกความอยู่รอดของพลเมือง ราคาข้าวต้องไม่แพง เก็บค่าพรีเมียมผู้ส่งออก แนวคิดนี้สืบทอดมาเป็นบทบาทกระทรวงพาณิชย์ที่ต้องดูแลคุมราคาข้าวสารและอาหารหลักไม่ให้สูงเกินไป คนกินมาก่อนคนปลูกมาทีหลัง

"ถ้าปลูกข้าวดีเพื่อเจาะจงขายกลุ่มคนมีกำลังซื้อก็ยังทำราคาดีได้"

-ยุคทองส่งออกข้าว ไทยขายข้าวมาสร้างเมือง รัฐส่งเสริมขยายพื้นที่เต็มที่ การปฏิวัติเขียวจึงเกิดขึ้น ปยุเคมียาปราบศัตรูพืช เครื่องจักรกล ขยายชลประทาน สร้างหน่วยงานวิจัยส่งเสริม ฯลฯ เกิดคุณต่อชาติมหาศาล แต่พอนานก็เกิดการโตที่คุมไม่ได้ ไร้สมดุล เกิดคุณแก่ทุนนิยม คนจนคือชาวนา "คนทำนาต้องยกระดับ คิดและทำนาแบบพ่อค้า ไม่ใช่ทำนาแบบลูกจ้าง"

-ยุคที่โลกเล็กลงและชาวนารุ่นเก่าสับสนกับข้าวสารและโลกาภิวัตน์ การค้าเป็นการเมือง ราคาข้าวตกต่ำยังเป็นอมตะ "อำนาจตกกับผู้มีปัญญาและผู้มีเครือข่าย ชาวนาจึงต้องแสวงหาความรู้ หากู้ทุนธมิตร คิดฉวยโอกาสได้ทัน กระแส และเข้าถึงแก่นแท้ของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง"

นโยบายที่ 11 พัฒนาและยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร

มี 4 งานหลัก และ 1 งานสนับสนุน ดังนี้

1) กำหนดมาตรฐาน สินค้าใหม่มีศักยภาพ เป้าหมาย 20 เรื่อง/ปี เป็นมาตรฐานสมัครใจ 18 เรื่อง มาตรฐานบังคับ 2 เรื่อง

2) เพิ่มการตรวจสอบรับรองมาตรฐาน ทั้งสินค้า สถานประกอบการและโรงงาน การส่งออกด้าน พืช ปศุสัตว์ เพิ่มจำนวนหน่วยตรวจ (IB) และหน่วยรับรอง (CB) เป็นต้น

- 3) การกำกับ/ควบคุมมาตรฐานบังคับ/การบังคับใช้กฎหมาย
- 4) การส่งเสริมมาตรฐาน ให้ความรู้ด้านมาตรฐาน จัดทำสื่อ/คู่มือประชาชน การพัฒนาที่ปรึกษาเกษตรกร ฝึก การตรวจประเมินเบื้องต้นในแปลงเกษตรกร และพัฒนาผู้ตรวจประเมินจากหน่วยงานที่รับผิดชอบภาครัฐและเอกชน
- 5) งานสนับสนุน คือ การประชาสัมพันธ์สร้างภาพลักษณ์สินค้ามาตรฐานเพื่อสร้างความต้องการและเพิ่ม มูลค่าให้สินค้า Q การแก้ไขกฎหมายให้รองรับการถ่ายโอนภารกิจความปลอดภัยอาหารนำเข้าจาก อย. มา มกอช. เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ:

นโยบายนี้ทำให้คนไทยมีความปลอดภัยจากอาหารมากขึ้น และได้สร้างมูลค่าทางการค้าส่งออกไปประเทศที่มีการกำหนดเงื่อนไขให้มีการรับรองมาตรฐานสินค้า และหลังจากที่ทำมาราวๆ 20 ปี นอกจากการขยายเพิ่มปริมาณ สินค้ามาตรฐานแล้ว จุดคอขวดจุดวิกฤตที่ยังมีอยู่ก็ที่จะได้รับการแก้ไขใน 5-10 ปี หลังนี้ เช่น

ประเด็นที่สังคมไทยสนใจคือสารพิษตกค้าง แต่ก็คิดว่ายังไม่มากพอ เพราะ ผู้บริโภคส่วนใหญ่ก็ยังบริโภคสินค้า ตามความชอบ ซื้อตามความสวย มากกว่าการคิดถึงสารตกค้าง

ผู้บริโภคคือผู้มีอิทธิพล พลังผู้บริโภคจะเปลี่ยน กลไกในห่วงโซ่สินค้ามาตรฐาน แต่ทั้งนี้ภาครัฐคงต้องขยับก่อน เพื่อจะทำให้เกิดสายโซ่แห่งประโยชน์ในระบบมาตรฐานสินค้า เช่น

ผู้กินเลือกซื้อเฉพาะสินค้าปลอดภัย ผู้ขาย+ผู้จัดตลาดจำหน่าย ผู้ผลิต(รวมทั้งผู้นำเข้า) เกรงกลัวความผิด เครื่องคัดกฎหมาย แต่ก็ขายได้ราคาสูงขึ้น

อาจจะต้องใช้กฎหมายแรง เช่นเดียวกับกม.ที่ดูแลสุขภาพ ชีวิตประชาชน เช่นกม.อื่นๆ แต่ช่วงนี้ ต้องเร่ง -ปชส. เปลี่ยนนิสัยคนกิน โหมข้อมูลสารพิษตกค้างในอาหาร กับการป่วยหรือตายจากโรคมะเร็งที่มีเหตุจากสารพิษ -กำหนดเป็นภาคบังคับ เรื่องสารพิษตกค้างสินค้าอาหาร มีบทลงโทษปรับแรง ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขาย สินค้าที่มีสารพิษ เกินมาตรฐานกำหนด และมีอำนาจ ยึดทำลาย เป็นต้น

สุขภาพพลเมืองไทยยุค Th.4.๐ น่าจะมีคุณภาพการบริโภคดีขึ้นตามอย่างประเทศร่ำรวย ที่เขาห่วงใยมากเรื่อง สารพิษตกค้างในอาหาร

นโยบายที่ 12 ที่ดินทำกิน/ ส.ป.ก. ยึดคืนพื้นที่ ตาม ม44

ทำไมต้องยึดคืน ส.ป.ก.ไม่สามารถจัดสรรที่ดินได้เนื่องจากยังมีผู้ถือครองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่ส่งมอบพื้นที่ตามคำพิพากษา มีการซื้อ ขาย เปลี่ยนมือไปใช้ประโยชน์ไม่เหมาะสม ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางทรัพยากรธรรมชาติ เป้าหมาย 438 แปลง เนื้อที่ 443,501 ไร่ ใน 28 จังหวัด จะจัดให้ เกษตรกร คนละ 6 ไร่

นโยบายที่13 งานระบบส่งน้ำ/กระจายน้ำ

จากพื้นที่เกษตร 149 ล้านไร่ ปี 59 มีพื้นที่ชลประทาน 31.5 ล้าน ไร่ น้ำเก็บกัก 80,412 ล้าน ลบ.ม. ปี64 ตั้งเป้า 35.9 ล้านไร่ กักเก็บน้ำ 84,657 ล้าน ลบ.ม.

นอกจาก 13 แผนงานแล้วจะเพิ่มเรื่องการปรับปรุงกฎหมายขึ้นมาอีก 1 แผนงาน

สรุป ทั้ง 14 แผนงานที่กล่าวมา รัฐบาลมุ่งมั่นที่จะทำให้เกิดผลลัพธ์ในภาคเกษตรคือ สินค้าเกษตรมีคุณภาพ มีตลาดรองรับลดต้นทุน 20% และเพิ่มผลผลิต 20% ซึ่งจะนำไปสู่ การมีรายได้เพิ่มขึ้น หนี้สินลดลง เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความภาคภูมิใจในอาชีพ

โดยแผนงานนโยบายจะสำเร็จได้ต้องมีการบูรณาการของงานตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานในกระทรวง เกษตรและงานในพื้นที่จังหวัดต่างๆ (Agenda และ Area Based) และเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการทำงานขับเคลื่อน การทำงานนโยบายทั้งหลาย คือผู้ปฏิบัติหน้าที่ต้องนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ขณะทำงาน และใช้ เทคโนโลยี/นวัตกรรม ในการสร้างความสำเร็จของงานโครงการ

บทความสั้นๆ ทั้ง 13+1 แผนงาน นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มการรับรู้นโยบายรัฐบาล ให้ข้อเสนอแนะเชิง วิชาการเล็กๆน้อยๆบางประเด็น หวังว่าจะเกิดประโยชน์กับผู้สนใจ ขอขอบคุณทุกท่านที่ติดตาม

เอกสารฉบับนี้เขียนเพื่อเผยแพร่ในสื่อระบบออนไลน์

เอกสารอ้างอิง

ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2560. คู่มืออธิบายนโยบาย ยกกระดาษ A4